

М.П.МЕЛЬНИЧУК, В.В. МИХАЙЛОВ

**ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПОКАЗНИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СТУДЕНТОК, ЯКІ
ЗАЙМАЮТЬСЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЮ АЕРОБІКОЮ**

Визначено вплив часу проведення занять та індексу маси тіла на функціональний стан студенток, що займаються танцювальною аеробікою.

Определено влияние времени проведения занятий и индекса массы тела на функциональное состояние студенток при занятиях танцевальной аэробикой.

Influence of time training and body-weight index on the functional performance of students who go in for dancing aerobics has been demonstrated.

Прийнято вважати, що музичний супровід виконання вправ на заняттях якнайкраще забезпечує зацікавленість студенток у руховій активності. Результати досліджень свідчать, що за таких умов найкраще формується краса рухів, музикальність, відчуття ритму, граціозність, висока мотивація до фізичного удосконалення – 69-75% [1,2]. Встановлено також, що значна кількість опитаних студенток прагне зміцнити своє здоров'я – 69%, а ще 14% респонденток цілеспрямовано прагнуть позбутися зайвих кілограмів [2]. Разом з тим, аналіз виявляє недостатній функціональний вплив таких занять, і, як наслідок, низький фізичний розвиток тих, хто займається вправами під музику [3,4]. Висока емоційність, зовнішня привабливість рухів, популярність естетичного напряму фізичного виховання в цілому виявляється недостатнім для ефективного підвищення рівня фізичного стану студенток, зміцнення їхнього соматичного здоров'я.

У проведеному дослідженні вивчався вплив на функціональну працездатність серцево-судинної та дихальної систем організму таких факторів, як індекс маси тіла (ІМТ) та режим трудового дня студенток у міжсесійний період навчання.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення спеціальної літератури, тестування функціональних можливостей, антропометрія, математична обробка отриманих даних.

У дослідженні прийняли участь студентки, які займалися у групах “по зацікавленості” 2-3 рази на тиждень. Одна група приходила на заняття у ранковий час – 10 год., друга – о 16 год. 30 хв.

У роботі аналізувалися наступні показники: частота серцевих скорочень (ЧСС) у стані спокою, після 30 присідань за 30 с, час затримки дихання на вдиху, зріст, маса тіла, індекс маси тіла (ІМТ), індекс Руф'є. Отримані результати представлені у таблиці.

Таблиця

Показники, що характеризують функціональний та антропометричний розвиток студенток, які займаються танцювальною аеробікою

Контингент	ЧСС, уд/хв.			Індекс Руф'є	Затрим. дихання, с	Зріст, см	Маса тіла, кг	ІМТ
	спокою	навантаж.	відновл.					
Всі студентки, n=36	88,3	153,5	111,3	15,3	41,9	164,3	56,9	21,1
Ранкова група, n=16	83,3	142,1	99,4	12,5	43,4	164,8	57,5	21,2
Вечірня група, n=20	92,4	162,6	120,9	17,5	40,7	164,0	56,4	21,0
Різниця між групами	9,1	20,5	21,5	5,15	2,7	0,8	1,1	0,2

З'ясовано, що у стані спокою середня та середнє квадратичне відхилення ЧСС для двох груп студенток (n=36) становить $88,3 \pm 12,47$ уд/хв. За існуючими вимогами отриманий показник відповідає

середній функціональній підготовленості – 78-94 уд/хв. Значний розмах вибірки – від 66 до 108 уд/хв. вказує на наявність осіб як з високою працездатністю серцево-судинної системи – пульс менше 70 уд/хв., так і низькою – ЧСС понад 94 уд/хв.

Для всіх студенток після 30 присідань зафіксовано ЧСС $153,5 \pm 19$ уд/хв., тобто відбулося збільшення пульсу в середньому на 57,5%. Через 1 хвилину відпочинку він знизився до 111,3 уд/хв., але не досягнув рівня спокою – 88,3 уд/хв. Різниця склала 23 уд/хв. або 26%. Як наслідок, розрахований індекс Руф'є – 15,3 одиниці засвідчив незадовільний рівень функціональних можливостей студенток. Отримані показники ЧСС фактично не відрізняються від результатів попередніх досліджень і добре узгоджуються з висновками інших авторів [4]. Це дозволяє розглядати їх як типові, які об'єктивно характеризують сучасний стан підготовленості студенток.

Для визначення факторів, від яких залежить ЧСС студенток, розраховувалися кореляційні відношення (η). Це дозволило оцінити їх взаємодію за умови нелінійного статистичного взаємозв'язку.

У дослідженні зафіксовано значний вплив тривалості затримки дихання на ЧСС у спокої – $\eta = 0,910$, навантаження – $\eta = 0,933$, відновлення – $\eta = 0,966$, а також на індекс Руф'є – $\eta = 0,968$.

Знайдено, що маса тіла студенток також має суттєве значення для показників ЧСС: у стані спокою – $\eta = 0,902$, навантаження – $\eta = 0,826$, відновлення – $\eta = 0,775$.

Аналіз ЧСС у різні години доби показав, що у ранковий час фіксуються кращі показники пульсу. Для студенток, які займалися танцювальною аеробікою о 10 год. ранку, ЧСС у стані спокою була – $83,8 \pm 8,73$ уд/хв., навантаження – $142,1 \pm 15,6$ уд/хв., після 1 хв. відновлення – $99,4 \pm 14,02$ уд/хв. У групі, для якої заняття починалися о 16 год. 30 хв., ЧСС для стану спокою – $92,4 \pm 13,68$ уд/хв., після 30 присідань – $162,6 \pm 16,62$ уд/хв, після 1 хв. відновлення – $120,9 \pm 16,20$ уд/хв. Збільшення ЧСС у вечірній час відносно ранкових значень склало: для спокою – на 9,1 уд/хв., тобто 14,4%, після навантаження – на 20,5 уд/хв. – 21,6%, відновлення – на 21,5 уд/хв. – 30,8%. Різниця статистично достовірна $t_f = 2,42$, $t_f = 3,81$, $t_f = 4,27$ відповідно більші $t_{st} = 2,04$ при $\alpha = 0,05$.

Середнє значення індексу Руф'є для вечірньої групи – $17,5 \pm 3,9$ одиниці було статистично вище за ранкове – $12,5 \pm 2,68$ при $t_f = 4,55 > t_{st} = 2,04$ та $\alpha = 0,01$.

Знайдені середні показники антропометричного розвитку – $164,3 \pm 5,84$ см та $56,9 \pm 7,29$ кг підтверджують дані інших авторів [5]. Різниця 0,8 см у зрості та 1,1 кг у масі тіла між ранковою та вечірньою групою статистично недостовірна ($t_f = 0,42$ та $t_f = 0,22$).

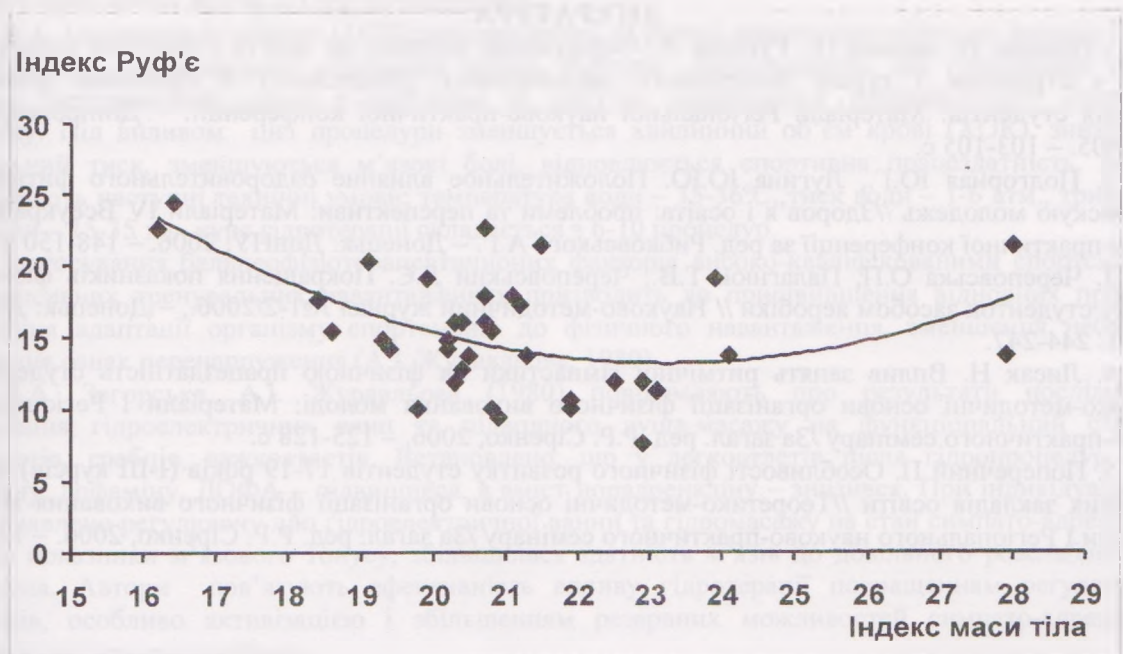

Рис. Залежність індексу Руф'є від індексу маси тіла (ІМТ) студенток

Обчислення ІМТ для двох груп зафіксувало середнє – $21,1 \pm 2,4$, що відповідає фізіологічній нормі – 18,5-24,9 одиниці. Статистично достовірної різниці між вечірньою та ранковою групою не

встановлено ($t_f=0,26 < t_{st}=2,04$). Відхилення індивідуальних значень від середнього показника ІМТ вказує на присутність у вибірці осіб як з недостатньою – 16,2, так і надлишковою масою тіла – 28 одиниці при $V=11,4\%$.

Розрахунок кореляційних відношень виявив значний вплив ІМТ на ЧСС спокою – $\eta=0,933$, навантаження – $\eta=0,898$ та відновлення – $\eta=0,954$. У свою чергу, зворотне значення ІМТ для ЧСС статистично менше: для стану спокою зафіксовано $\eta=0,655$ – середній статистичний зв'язок, для навантаження $\eta=0,298$ – низький, для відновлення $\eta=0,598$ – середній.

Особливості впливу ІМТ на індекс Руф'є, який інтегрально характеризує реакцію серцево-судинної системи для різних функціональних станів, показано на рисунку. Рисунок засвідчує, що відхилення ІМТ студенток у бік збільшення або зменшення відносно норми супроводжується погіршенням індексу Руф'є – $\eta=0,946$.

На вдиху середній показник затримки дихання складає $41,9 \pm 10,7$ с. Статистично значимої різниці між ранковою (43,4 с) та вечірньою групою (40,7 с) не знайдено $t_f=0,73 < t_{st}=2,04$. На час затримки дихання на вдиху суттєво впливає ІМТ студенток – $\eta=0,922$.

Висновки. У студенток, які займаються танцювальною аеробікою, ЧСС у стані спокою відповідає середньому рівню функціональної підготовленості – 88,3 уд/хв. Показники ЧСС у ранковий час статистично нижче – 83,3 уд/хв., ніж у вечірній – 92,4 уд/хв.

Високі показники ЧСС після 30 присідань – 153,5 уд/хв. та неповне відновлення ЧСС після 1 хвилини відпочинку визначають незадовільний індекс Руф'є – 15,3 одиниці, що узгоджується з висновками інших авторів про недостатність оздоровчого впливу занять під музику.

На функціональну працездатність серцево-судинної системи студенток значний вплив має час проведення занять. Різниця між ранковими та вечірніми показниками індексу Руф'є складає 5,15 одиниці й статистично достовірна.

Індекс Руф'є суттєво залежить від ІМТ студенток. Відхилення ІМТ від норми супроводжується погіршенням показників індексу Руф'є – $\eta=0,946$.

Середня тривалість затримки дихання на вдиху при заняттях танцювальною аеробікою складає 41,9 с, статистично не змінюється у різні години проведення занять та залежить від ІМТ студенток – $\eta=0,922$.

ЛІТЕРАТУРА

1.Рибалка О. Іванова Н., Гуреева А. Формування інтересу до занять з фізичної культури та спорту у студенток 1 курсів Запорізького національного університету // Проблеми фізичного виховання студентів: Матеріали Регіональної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ ДНУ, 2005. – 103-105 с.

2. Подгорная Ю.Г., Лугина Ю.Ю. Положительное влияние оздоровительного фитнеса на студенческую молодежь //Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції за ред. Рибковського А.Г. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 148-150 с.

3. Череповська О.П, Палагнюк Т.В., Череповський Д.Є. Покращення показників фізичного розвитку студенток засобом аеробіки // Науково-методичний журнал №1-2/2006., – Донецьк: ДонНУ, 2006. – С 244-247.

4. Лисак Н. Вплив занять ритмічної гімнастики на фізичною працездатність студенток // Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді: Матеріали I Регіонального науково-практичного семінару /За загал. ред. Р.Р. Сіренко, 2006. – 125-128 с.

5. Поперечний П. Особливості фізичного розвитку студентів 17-19 років (I-III курсів) вищих навчальних закладів освіти //Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді: Матеріали I Регіонального науково-практичного семінару /За загал. ред. Р.Р. Сіренко, 2006. – 138-139 с.